

Temanotat

Irak: Situasjonen i Ninewa provins

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

ISIL took control of most of Ninewa province in the period from June to August 2014. The provincial capital of Mosul was taken first. Iraqi security forces laid down their weapons and fled, and many soldiers were captured and then killed. ISIL violence has primarily affected the minority population and the Shiites. Only Sunni Muslims are considered to have the right faith, and the majority population in Ninewa are Sunni Arabs. However, individuals who are disloyal to ISIL are also heavily targeted.

From August, the Iraqi army received air support from a US-led international coalition. This prepared the ground for Kurdish defense forces to recapture large areas from ISIL. These areas are still not safe as ISIL constantly challenge the Kurdish military there.

There are virtually no minorities left in Ninewa. About half of the minority population has sought refuge in KRI, while others have gone to Southern Iraq or other provinces in Central Iraq.

SAMMENDRAG

ISIL tok kontrollen over det meste av Ninewa provins i månedene juni-august 2014. Provinshovedstaden Mosul ble inntatt først. Irakiske sikkerhetsstyrker la ned sine våpen og flyktet, og mange soldater ble tatt til fange og deretter drept. ISILs vold har i størst grad rammet minoritetsbefolkningen og sjiamuslimer. Kun sunnimuslimer anses å ha den rette troen, og majoritetsbefolkningen i Ninewa er sunnimuslimske arabere. Personer som opptrer illojalt overfor ISIL, rammes imidlertid også hardt av gruppens justis.

Fra august fikk den irakiske hæren luftstøtte fra en amerikanskledet internasjonal koalisjon. Dette beredte grunnen for at kurdiske forsvarsstyrker har klart å gjenerobre store områder fra ISIL. Disse områdene er fortsatt ikke trygge da ISIL stadig utfordrer kurdernes militære der.

Ninewa er så godt som tømt for minoriteter. Omlag halvparten av minoritetsbefolkningen har søkt tilflukt i KRI, mens andre har reist til Sør-Irak eller andre provinser i det sentrale Irak.

INNHold

1. Innledning	5
2. Sikkerhetssituasjonen	5
2.1 Mosul	7
2.2 Tal Afar	8
2.3 Sinjar.....	9
2.4 Zummar	10
2.5 Rabia.....	10
2.6 Mosuldemningen	10
2.7 Bashika	10
2.8 Qayyara.....	11
2.9 Bakhdida (assyrisk) / Hamdaniya (arabisk) / Qarakosh (tyrkisk).....	11
2.10 Gwer og Mahmoud	11
3. Militære aktører	12
4. Befolkningssammensetning	13
4.1 Arabere	13
4.2 Kurdere	13
4.3 Assyriere	13
4.4 Turkmenere.....	14
4.5 Yezider	14
4.6 Shabaker	14
4.7 Andre	14
5. Utsatte grupper	15
5.1 Politi og soldater (ISF)	15
5.2 Minoriteter.....	15
5.3 ISILs motstandere.....	17
5.4 Personer som unnlater å underkaste seg	17
5.5 Profesjonsgrupper.....	18
6. Offentlige tjenester og dagliglivet under ISILs styre	19
7. Humanitær hjelp	20
8. Internt fordrevne	21
9. Referanser	22

1. INNLEDNING

Volden i Irak økte betydelig i løpet av 2014. Siden invasjonen i 2003 er det kun 2006 og 2007 som så flere drepte enn fjoråret (IBC 2015). Tapstallene var høyest i Bagdad, men Anbar, Salah al-Din og Ninewa var også blant de hardest rammede provinsene. Ifølge Iraq Body Count (IBC 2015) fant 80 prosent av alle konfliktrelaterte drap på sivile (inkludert politimenn) sted i disse fire provinsene.

ISILs maktovertakelse i store deler av det sunnidomiterte Irak fra juni og utover sommeren, forklarer det meste av voldsøkningen, men tilstanden var allerede svært dårlig mange steder i landet også før sommeren 2014.

I henhold til IBC (2015) mistet 17 049 sivile livet i Irak i løpet av 2014. IBCs anslag for antall drepte soldater og personer tilhørende andre væpnede grupper, er mellom 4000 og 30 000. En annen kilde, Antiwar.com (Griffis 2015a), oppgir 16 229 sivile tap, inkludert politi og sikkerhetsstyrker, og 30 634 drepte bevæpnede menn. Irakiske myndigheter på sin side oppgir 15 538 drepte sivile og medlemmer av sikkerhetsstyrker, mens FN har rapportert om 12 282 sivile drepte (Al Alam 2015a; UNAMI 2015).

Voldsbildet er preget av kamphandlinger mellom ISIL og regjeringsvennlige styrker, av vei- og bilbomber, målrettede attentat og regelrette henrettelser. Antall selvmordsbomber i Irak er mer enn doblet sammenlignet med 2013, fra 98 til 271 i 2014 (Harel 2015).¹

Dette notatet vil redegjøre for sikkerhetssituasjonen i Ninewa provins, beliggende nordvest i Irak. Ninewa grenser mot Syria i vest, de kurdiske selvstyrte provinsene Dohuk og Erbil i nord og nord-øst, mot Salah al-Din i sør-øst og mot Anbar i sør.

Notatet bygger i stor grad på åpne nettbaserte kilder og delvis på informasjon innhentet på en Irak-konferanse arrangert av Iraqi Center for Strategic Studies i Beirut og påfølgende informasjonsinnhentingsreise til Amman i november 2014. Informasjonstilgangen til området er begrenset på grunn av ISILs strenge mediekontroll, og det må tas høyde for at vi ikke har et fullstendig bilde av situasjonen i de områdene ISIL styrer.

2. SIKKERHETSSITUASJONEN

Etter en fire-dagers offensiv tok ISIL den 10. juni kontrollen over provinshovedstaden Mosul. Kolonner med ISIL-kjøretøy rykket inn fra den syriske grensen, mens andre ISIL-militante, og grupper som støttet dem, allerede var på plass i byen. Irakiske sikkerhetsstyrker, inkludert kurdiske peshmerga-soldater, kastet fra seg våpnene og rømte uten å gjøre nevneverdig motstand (Chulov 2014).

Etter å ha inntatt Mosul, utvidet ISIL sin kontroll ut over det meste av provinsen i løpet av sommeren, samt sørover i retning Bagdad.

¹ Forskerne bak rapporten fra det Tel Aviv-baserte Institute for National Security Studies, mener dette er forsiktige anslag fordi de kun har rapportert om hendelser som de har kunnet finne minst to kilder på.

Selv om regjeringshæren ikke kjempet aktivt mot ISIL i de dagene offensiven varte, har det blitt rapportert at de påførte sivile mennesker store tap i løpet av disse dagene. Noen titalls personer skal ha blitt drept og skadet i flyangrep i al-Rashidiya i utkanten av Mosul den 6. juli. Fem menn skal også ha blitt drept i et granatangrep den 7. juni i al-Sahha-distriktet i Mosul. Dette er dokumentert av Amnesty International (2014b).

Irakiske soldater skal også ha drept flere innsatte uten lov og dom før de trakk seg ut fra Tal Afar og Mosul. Natt til den 15. juni skal de ha drept rundt 50 sunnimuslimske innsatte i et fengsel tilhørende myndighetenes Anti-terrorenhet i Qala'a i Tal Afar (Amnesty International 2014b). Tilsvarende skal, ifølge Amnesty International (2014b), ha skjedd i et fengsel i Hay al-Danadan distrikt i Mosul den 9. juni. Da ble rundt 20 sunnimuslimske innsatte drept og flere andre skadet, enten under mishandling eller som følge av at håndgranater ble kastet inn i cellene.

Se dette kartet fra ISW for en oversikt over hvilke områder ISIL har kontroll over, hvor de angriper og hvor de har lokal støtte: <http://iswiraq.blogspot.no/2015/01/isis-sanctuary-map-january-15-2015.html#!/2015/01/isis-sanctuary-map-january-15-2015.html>

ISIL klarte på relativt kort tid å underlegge seg kontrollen over om lag 1/3 av Irak, og den 29. juni 2014 erklærte gruppens leder Abu Bakr al-Baghdadi seg selv som khalif over Den islamske staten, som også omfatter deler av Syria.

Hele Ninewa provins inngår i ISILs kalifat, unntatt distriktene Akre og Sheikan, som *de facto* ligger innunder den kurdiske selvstyremyndighetens kontroll.

Motstanden mot regjeringen i Bagdad hadde vært sterk i Mosul helt siden regimeskiftet i 2003. Gjenværende Ba'th-medlemmer og sunnimilitante grupper, inkludert ISILs forløpere, Al Qaida i Iraq (AQI) og Islamic State of Iraq (ISI), hadde operert i Mosul i flere år. De siste par tre årene hadde AQI og senere ISI hatt stor innflytelse i byen.

Det er antatt at mange innen den sunnimuslimske arabiske lokalbefolkningen ønsket ISILs maktovertakelse velkommen, for å unnsnippe det de oppfattet som Bagdads klamme maktgrep over provinsen. Lokalbefolkningen manglet helt tillit til den sjiadominerte hæren og politiet (Mustafa Shibib, irakisk analytiker i OCHA, foredrag på Irak-konferanse i Beirut november 2014).

De irakiske styrkene fikk mot slutten av august luftbistand fra amerikanske og andre utenlandske styrker. Koalisjonens bombeangrep mot ISILs posisjoner hjalp hæren med å gjenerobre flere områder. I Ninewa er det nå de kurdiske forsvarsstyrkene, peshmergaen, som i hovedsak utgjør den irakiske hæren og kjemper mot ISIL i Ninewa. Peshmergaen har også inkorporert frivillige yezider og assyrere i sine styrker i Sinjar og rundt Mosul.

Siden slutten av august har koalisjonen utført flere hundre bombeangrep mot ISIL. Dette har svekket ISILs evne til å holde det de har tatt, og i oktober ble det rapportert at flere av gruppens ledere forlot Mosul.

Kurdiske styrker har som følge av dette klart å frigjøre flere landsbyer og mindre byer, men situasjonen er fortsatt uavklart i det ISIL har fortsatt å angripe de kurdiske posisjonene i disse områdene. Kampene foregår på flere fronter, både i Mahmour

distrikt, som ligger nær Erbil, og i områder vest for Mosul som er strategisk viktige for ISILs forsyningslinjer inn mot Syria. Her bølger fronten frem og tilbake.

Per ultimo januar 2015 har ISIL fortsatt kontroll over de viktige byene Mosul og Tal Afar, mens de kurdiske styrkene har gjenerobret flere landsbyer på Ninewa-sletta. De gjenerobrede områdene er imidlertid fortsatt utsatt for angrep fra ISIL, og blir derfor omtalt som omstridte av ISW (se kart fra ISW fra januar 2013: <http://understandingwar.org/sites/default/files/2015-01-13%20Control%20Zone%20Map.pdf>).

Ifølge den amerikanske utenriksministeren, John Kerry, har irakiske styrker gjenerobret et område på 700 kvadratkilometer fra ISIL etter at koalisjonen startet bombing av ISILs posisjoner (BBC 2014a).

Ifølge Iraq Body Count (2015) gikk 2367 sivile liv tapt i Ninewa i 2014. Dette er mer enn en dobling fra 2013.

Nedenfor følger en redegjørelse for situasjonen, slik den fremstår i begynnelsen av februar 2015, i de viktigste byene og områdene som enten er, eller har vært, under ISILs kontroll.

2.1 MOSUL

ISIL fikk kontroll over Mosul, inkludert viktige institusjoner som guvernørens kontor, fengsler og TV-stasjoner, den 10. juni 2014. Guvernøren flyktet til Erbil i den kurdiske selvstyrere regionen (KRI). ISIL tok også over Badoush fengsel med rundt 3000 innsatte. Rundt halvparten klarte å flykte, mens ISIL fikk kontroll over rundt 1500 av dem. Av disse ble om lag 600 drept, de fleste var sjiamuslimer, men det var også kurdere og yezider blant dem (HRW 2014c). Sunnimuslimske arabere og kristne ble bortført, og de fleste ble senere løslatt.

Fordi regjeringen i Bagdad generelt har liten tillit blant sunnimuslimer, var det mange av Mosuls innbyggere som ønsket maktskiftet velkommen (deltakere på Irak-konferanse i Beirut, samtaler november 2014). Fra den første tiden så man reportasjer fra Mosul der mange var ute i gatene og tilsynelatende hyllet de nye makthaverne. Man så imidlertid ganske raskt like mange reportasjer som vitnet om frykt og flukt.

Se Landinfos notat fra september (Landinfo 2014a) om de umiddelbare sikkerhetsmessige konsekvensene i Mosul etter maktovertakelsen.

ISIL gikk umiddelbart i gang med å ensrette samfunnet. I Mosul styrer de med jernhånd etter sine egnedefinerte shariabaserte lover. Kvinner blir tvunget til å bære heldekkende slør over hår og ansikt (niqab eller burqa), og salg av sigaretter, alkohol, filmer og musikk er forbudt (Shamdeen 2014; Lefler 2014). I desember i fjor, da ISIL var kommet under sterkt militært press, svekket de folks mobilitet og kommunikasjonsmuligheter ytterligere ved å fjerne det meste av mobilnettet og Internett (Morris 2015; BBC 2014b). Tiltak er også satt i verk for å kontrollere innbyggernes bevegelsesfrihet. All inn- og utreise til og fra provinsen kontrolleres på sjekkpunkter. For å få lov til å forlate byen må man angivelig stille med en garantist for at man returnerer (Khodr 2015).

Kritisk presse ble raskt slått ned av ISIL, og mye av informasjonen fra Mosul har blitt formidlet via blogger og andre vitnesbyrd per telefon eller epost til journalister

utenfor ISILs områder. Etterhvert som brutaliteten bredte om seg, økte misnøyen med de nye makthaverne også blant sunnimuslimene som i den første fasen var positivt innstilt til det nye regimet. Begrensningene på mobilnettet og folks tilgang til Internett har ført til at få kritiske stemmer blir hørt.

Blant de første som ble rammet av ensrettingen, var ikke-muslimske minoriteter som kristne og yezider. Disse flyktet fra Mosul etter trusler om at de ville bli drept om de ikke konverterte til islam. Sjiamuslimske turkmenere og shabaker ble også utsatt for ISILs brutale vold på bakgrunn av sin religion. Poliiti og soldater risikerte å bli henrettet med mindre de skrev under på at de ikke lenger støttet regjeringen i Bagdad. Sjiamuslimer innen sikkerhetsstyrkene i Mosul ble henrettet umiddelbart.

Befolkningens bevegelsesfrihet er blitt innskrenket. Frem til november var det mulig for lokalbefolkningen å bevege seg ut og inn av ISILs område, og mange dro til den kurdiske regionen (KRI) eller Kirkuk for å proviantere. I november gikk derimot gruppen ut med informasjon om at folk som ikke returnerte til sine hus innen ti dager, ville miste husene sine (Rudaw 2014a).

Samtidig blir det rapportert om økt kriminalitet i Mosul, spesielt på nattestid, som innbrudd i butikker og andre etablissementer. Dette skyldes angivelig at ISILs politi ikke patruljerer om natten.

Den irakiske hæren har ennå ikke gjort forsøk på å gjenerobre Mosul, men den USA-ledede koalisjonen har gjennomført en mengde bombeangrep mot ISILs posisjoner i utkanten av byen. Koalisjonen slapp i januar i år løpesedler fra fly der befolkningen ble bedt om å holde seg unna ISILs installasjoner og posisjoner i byen. Dette kan være tegn på at bombingene av ISILs lokaliteter i Mosul skal trappes opp. En motoffensiv mot ISIL er altså ventet, men det er usikkert når irakiske styrker er klare for dette oppdraget. Ifølge statsminister Abadi skal en offensiv iverksettes før sommeren (Al Alam 2015d).

Mosul er dermed, enn så lenge, fortsatt i ISILs hender. Flybombingen rammer både sivilbefolkningen og ISIL, da ISIL benytter seg av sivile bygg som skoler, sykehus, religiøse bygninger og andre offentlige bygg.

Det foregår også kamper mellom ISIL og stammemilitser. Senest 20. januar skal det ha vært kamphandlinger mellom ISIL og Al-Gehaish-klanen i Shura-området sør for Mosul, ifølge en sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige oppdateringer fra, men som ikke vil bli sitert.

Den 23. januar skal kurdiske styrker for første gang har skutt raketter mot ISIL-mål inne i sentrum av byen (Coles 2015). Flere ISIL-krigere skal ha mistet livet. Ubekreftede meldinger sier også at tre sivile liv gikk tapt i angrepet.

2.2 TAL AFAR

Tal Afar er en by med turkmensk majoritetsbefolkning, beliggende 50 kilometer vest for Mosul. De fleste turkmenene i denne byen er sjiamuslimer. Etter at ISIL tok kontroll over byen den 16. juni 2014, flyktet rundt 90 prosent av den turkmenske befolkningen fra byen, mens andre ble bortført eller drept (HRW 2014a; HRW 2014b).

Minoritetsbefolkningen i landsbyene rundt Tal Afar har lidd samme skjebne som byens innbyggere. Sjiamuslimske, kristne og yezidiske religiøse helligdommer er blitt ødelagt av ISIL.

Det er færre rapporter om hva som skjer med den sunnimuslimske lokalbefolkningen, men det er grunn til å anta at de behandles som sunnimuslimene andre steder under ISILs kontroll. Det vil si at personer som viser motstand til ISIL, straffes hardt, mens de andre må underkaste seg.

Det pågår stadig kamphandlinger mellom ISIL og kurdiske styrker i områdene rundt Tal Afar by, både i Khara'ej, 6 km nordvest for Tal Afar, og i al-Aiyadhiya, 12 km nordvest for byen (Sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige oppdateringer fra, 7. januar 2015). Det irakiske luftvåpenet har også gjennomført luftangrep mot ISILs posisjoner i al-Aiyadhiya i løpet av januar (18. januar).

Kurdiske styrker har inntatt flere av landsbyene rundt Tal Afar, mens ISIL fortsatt kontrollerer selve byen (ISW blogg, 13. januar 2015).

Kurdiske styrker gjennomførte en stor offensiv den 21. januar som førte til at ISIL har blitt mer isolert i Tal Afar (ISW blogg, 21. januar 2015). Det er dermed et åpent spørsmål om hvor lenge gruppen klarer å holde stand i byen.

2.3 SINJAR

ISIL inntok Sinjar og omkringliggende landsbyer i august. Byen, som på dette tidspunktet hadde en befolkning på rundt 80 000 innbyggere, hadde en majoritet av yezider (65 prosent), men også kurdere (ca. 20 prosent) og sunnimuslimske arabere (12-15 prosent) var bosatt der (Kurder fra Sinjar, deltaker på Irak-konferanse i Beirut, samtale november 2014).

Tusener av yezider flyktet til Sinjar-fjellet, andre ble bortført og eller drept av ISIL (Amnesty International 2014a & b; HRW 2014b). Kurdiske og andre irakiske styrker klarte i løpet av høsten, med koalisjonens bistand, å gjenerobre deler av byen, men det pågår fortsatt kamper mellom kurdiske styrker og ISIL, både inne i byen og i distriktet for øvrig. Ifølge et sikkerhetsfirma som Landinfo mottar daglige oppdateringer fra, har kurdiske styrker per januar 2015 kontroll over om lag 25 prosent av byen, i den østlige delen.

Man antar at de aller fleste yezider har flyktet fra byen. Under flukten ble flere hundre (det eksakte antallet er uvisst) anholdt og bortført av ISIL.² Mange ble drept, men noen fant veien til tryggere områder i KRI. Flere hundre yezider søkte tilflukt på Sinjar-fjellet og ble strandet der i flere måneder før kurdiske styrker i midten av desember klarte å sikre veiene nordover mot de kurdiskkontrollerte områdene.

Siden slutten av august har den internasjonale koalisjonen utført flere bombeangrep mot ISILs posisjoner fra luften, mens kurdiske styrker kjemper på bakken. ISIL har tappt terreng i dette distriktet, men er ikke drevet helt ut. Per ultimo januar 2015 pågår det fortsatt kamphandlinger mellom ISIL og kurdiske styrker (ISW blogg, 2015). Situasjonen i Sinjar er dermed uavklart.

Yezider i Sinjar-distriktet føler seg forrådt av sine arabiske naboer, som de tidligere hadde levd i fredelig sameksistens med. De hevder at deres arabiske naboer deltok i

² For en beretning om yezidenes flukt fra Sinjar, se Barber 2014.

angrepene mot yezidene. I landsbyen Haran, nær den syriske grensen (som tidligere hadde en blandet lokalbefolkning), ble flere hus eid av arabiske innbyggere påtent i januar i år. Dette skyldes angivelig ikke pågående kamper i området, men snarere hevnaksjoner (Abdulla 2015).

2.4 ZUMMAR

Zummar ligger helt nord i Ninewa provins, nær grensen til Dohuk provins, sør-vest for Mosuldemningen og nord for Tal Afar. Byen er strategisk viktig i den forstand at den ligger nær hovedveien mellom Mosul og Syria. ISIL overtok kontrollen i denne byen i begynnelsen av august, men siden har makten skiftet mellom kurdiske styrker og ISIL. Kurderne klarte å gjenerobre området den 1. september, men i midten av oktober tok ISIL området tilbake etter at kurderne trakk seg tilbake.

I slutten av oktober foretok den USA-ledede koalisjonen bombeangrep mot Zummar, som beredte grunnen for ny kurdisk offensiv mot ISIL. Etter først å ha gjenvunnet kontrollen i landsbyene utenfor byen (Jaziri, Sinana Jadid, Boti, Grikafir, Girber, Kani Shirin, og Girbakir), klarte de å drive ISIL ut av Zummar (Live Leak 2014).

Kontroll over Zummar gir kurdiske styrker bedre mulighet til å angripe ISIL i Sinjar og Tal Afar, som ligger langs ISILs andre forsyningslinje til Syria.

ISIL truer imidlertid fortsatt de kurdiske styrkene i Zummar. I løpet av januar har ISIL gjennomført flere angrep mot kurdiske styrker i landsbyer i utkanten av byen, først i Sahlj, og deretter i Hugna den 9. januar og i Salihiya-området den 20. januar (Sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige sikkerhetsoppdateringer fra, 10. og 21. januar 2015). De kurdiske styrkene skal med hjelp av koalisjonens luftstyrke ha klart å stå imot angrepene.

2.5 RABIA

ISIL forsøkte tidlig å ta kontrollen over grensebyen Rabia, men møtte motstand fra irakiske hærstyrker. Situasjonen var lenge uavklart, men i begynnelsen av oktober klarte kurdiske peshmerga-styrker i samarbeid med syriske kurdiske styrker å ta tilbake kontrollen over byen. Ifølge ISW (blogg 2015) er det i dag irakiske kurdiske styrker og lokale stammemilitser som har kontroll over den irakiske grensebyen.

2.6 MOSULDEMNINGEN

Mosuldemningen er den viktigste strøm- og vannkilden i det nordvestlige Irak og er derfor strategisk viktig for begge parter (Milner 2014). Av samme grunn har dette vært en av de viktigste kamparenaene. ISIL fikk den 7. august kontroll over demningen, men i løpet av måneden klarte kurdiske og irakiske styrker med hjelp av amerikanske luftangrep å gjenerobre den (BBC 2014a). ISIL utfører imidlertid fortsatt angrep mot den irakiske hæren (ISF) og kurdiske styrker i områder nær demningen, senest den 14. januar (Sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige sikkerhetsoppdateringer fra, 15. januar 2015), men så langt har de statlige styrkene klart å beholde kontrollen over demningen (ISW blogg, 2015).

2.7 BASHIKA

Bashika er i hovedsak en assyrisk by, men det bor også yezider, shabaker og arabere der. Byen ligger bare noen kilometer øst for Mosul. ISIL tok tidlig kontroll over Bashika og omegn, men peshmergaen, med luftstøtte fra den USA-ledede

koalisjonen, frigjorde byen og landsbyene rundt i kamphandlinger med ISIL mellom 5.-7. september (ISW blogg, 5. september 2014).

Den 24. november angrep ISIL på nytt, men peshmerga-styrkene klarte å besvare angrepene (ISW blogg, 24. november 2014).

Det pågår fortsatt kamphandlinger i Bashika, og situasjonen der er uavklart (ISW blogg, 13. januar 2015).

ISIL henrettet den 7. januar i år angivelig seks av sine egne på grunn av anklager om at de hadde gitt informasjon til den irakiske hæren (ISF) (Sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige sikkerhetsoppdateringer fra, 7. januar 2015).

2.8 QAYYARA

Kontrollen i Qayyara underdistrikt, sør for Mosul, har vært på skiftende hender siden ISIL først tok kontrollen der i august 2014. Senest den 10. januar angrep ISIL landsbyene Dwizat Tahtani, Dwizat Fuqani og Tal al-Sheir (ISW blogg, 11. januar 2015).

Lokale stammer har utfordret ISIL i dette området, og i januar 2015 henrettet ISIL fire medlemmer av Al-Jabour-klanen og truet med å henrette ti til (Sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige sikkerhetsoppdateringer fra, 13. januar 2015).

I midten av januar skal ISIL ha pålagt portforbud i Qayyara som følge av en offensiv mot irakiske regjeringsstyrker i området (AIN 2015).

Selv om det irakiske innenriksdepartementet den 6. januar i år gjenåpnet den lokale politistasjonen i Tel al-Sher i Qayyara, har senere tids kamper i området vist at situasjonen i Qayyara er uavklart (ISW blogg, 2015).

2.9 BAKHDIDA (ASSYRISK) / HAMDANIYA (ARABISK) / QARAKOSH (TYRKISK)

Dette er en hovedsakelig kristen by beliggende rundt 30 kilometer øst for Mosul i retning Erbil. Situasjonen der er i skrivende stund uavklart. Kurdiske styrker skal i samarbeid med en kristen forsvarsstyrke ha klart å forsvare byen mot ISILs angrep i juni 2014 (Mothlag 2014). Mange av innbyggerne flyktet til Erbil, men returnerte i løpet av kort tid. Den 6. august skal den kurdiske styrken imidlertid ha forlatt byen da ISIL igjen varslet om en offensiv. Lokalbefolkningen ble da tvunget på flukt etter at de fikk noen timer på seg til å bestemme seg for om de ville konvertere til islam eller flykte (Kristne irakiske flyktninger i Amman, samtale november 2014). Byen ble tømt for innbyggere i løpet av få timer.

Etter at kurdiske styrker fikk flystøtte fra USA og deres allierte, har de klart å gjenerobre flere byer og landsbyer på Ninewa-sletta, men situasjonen i Bakhdida er fortsatt uavklart. Senest den 7. januar skal det ha vært kamper mellom ISIL og peshmerga-styrkene i dette distriktet. Flere ISIL-krigere skal ha blitt drept, og peshmerga-styrkene skal ha tatt igjen kontrollen over Wardak som ligger i nærheten av Bakhdida (ISW blogg, 8.-9. januar 2015).

2.10 GWER OG MAHMOUR

Gwer er en liten by sør-øst for Mosul, beliggende langs elven Store Zab, som skiller Ninewa provins fra Mahmoud distrikt i Erbil provins. Byen Mahmoud ligger noen

kilometer lenger sør-øst. Gwer og Mahmoud har strategisk beliggenhet bare noen mil sør for KRI-hovedstaden Erbil og i nærheten av flere oljefelt.

I en offensiv i begynnelsen av august, som overrumplet peshmergaen, inntok ISIL disse byene og flere av landsbyene rundt. Dermed utgjorde ISIL plutselig en direkte trussel mot Erbil. ISILs erobring av Mahmoud og Gwer blir regnet for å være utløsende faktorer til at amerikanske styrker startet luftangrep mot ISILs posisjoner i slutten av august 2014. Ved hjelp av disse klarte kurdiske styrker å gjenvinne kontrollen over Mahmoud og Gwer i løpet av august, selv om ISIL fortsatt holdt stand i noen av de omkringliggende landsbyene.

Kampene i dette området blusset opp igjen den 10. januar i år, da ISIL-krigere tok seg over Store Zab med båter og angrep de kurdiske styrkene der. Peshmergaen klarte å slå tilbake angrepene. Tjuefire kurdiske soldater ble drept i kamphandlingene, mens over 100 ISIL-krigere skal ha blitt drept i amerikanskledede luftangrep i Gwer og landsbyene rundt, inkludert i Sultan Abdullah og Zawya, som ISIL angrep i dagene etterpå (Rudaw 2015c; Prothero 2015; ISW blogg, 11. januar 2015).

Det har blitt rapportert om kidnapping av sivile under angrepet på Gwer i januar, og én person skal ha blitt drept (Griffis 2015c).

Selv om kurdiske styrker etter dette ser ut til å ha overtaket i Gwer og Mahmoud, så er situasjonen i området fortsatt uavklart da nye kamper kan blusse opp igjen.

3. MILITÆRE AKTØRER

De militære aktørene kan deles inn i to hovedgrupper, regjeringsstyrker og kurdisk peshmerga på den ene siden og væpnede opprørsgrupper, primært ISIL, på den andre.

Regjeringsstyrkene innbefatter den irakiske hæren (ISF), kurdiske peshmerga-styrker, hvorav de fleste inngår i ISF, politistyrker, og dessuten en spesialstyrke som jobber spesifikt med kontraterrorisme (Counterterrorism Service). Denne spesialstyrken bistår blant annet hæren i å rydde miner og bombefeller som ISIL har etterlatt seg i områder de har forlatt.

Kurdiske styrker fra Syria og Tyrkia (henholdsvis PYD og PKK) har bistått ISF i enkelte operasjoner, blant annet i Sinjar og Rabia.

Regjeringshæren fikk i august bistand fra en USA-ledet internasjonal koalisjon som holder til i Erbil og Bagdad. I tillegg til å trene opp irakiske soldater, har koalisjonen gjennomført over 1000 flyangrep mot ISIL i Irak (BBC 2015). Så langt har de ikke satt inn bakkestyrker i Ninewa.

Sjiamuslimske militser, som andre steder kjemper på regjeringens side mot opprørerne, har antakelig ikke operert i Ninewa. Derimot er det opprettet en sunnimuslimsk anti-ISIL bevæpnet gruppe, Revolutionaries for the Liberation of Mosul Brigade, som også deltar på regjeringens side i kampen mot ISIL.

I august 2014 ble det etablert en assyrisk styrke bestående av om lag 200 frivillige menn, som skal bistå regjeringshæren når tiden er inne for å frigjøre Mosul fra ISIL

(Rudaw 2014c). Styrken er for tiden under oppptrening i kurdiskkontrollert område. De fleste av dem skal ha tidligere erfaring fra hæren.

Yezid-militsfolk har også kjempet sammen med de irakiske kurdiske styrkene i Ninewa (Vatanka & Shamsulddin 2015).

På opprørssiden er ISIL den fremste militære aktøren. ISIL har en overvekt av irakiske krigere, men det er også fremmedkrigere blant dem.

Naqshabandi er en annen opprørsgruppe som har kjempet ved ISILs side i Ninewa, spesielt i den innledende fasen av maktovertakelsen. Denne gruppen delte ISILs mål om å frigjøre Mosul og Ninewa fra den irakiske hæren, men samarbeidet skal senere ha blitt utfordret på grunn av maktkamp og ulike visjoner for Ninewas fremtidige styresett.

Det finnes også flere mindre militante grupper som i mer eller mindre grad har alliert seg med ISIL. En må regne med at det har vært flytende allianser mellom de ulike gruppene, men i tiden etter juni 2014 later det til at ISIL har slått hardt ned på alle militante grupper og enkeltpersoner som ikke viser lojalitet til ISIL.

4. BEFOLKNINGSSAMMENSETNING

4.1 ARABERE

Majoritetsbefolkningen i Ninewa er arabiske sunnimuslimer. De dominerer i Mosul og den sørlige delen av provinsen, men bor også spredt i byer og landsbyer som har en blandet etnisk og religiøs befolkning.

4.2 KURDERE

Kurderne utgjør den nest største befolkningsgruppen i Ninewa. Majoriteten av dem er sunnimuslimer. De fleste kurderne bor i Mosul, Sinjar og på Ninewa-sletta, inkludert i byer og landsbyer som har heterogen befolkning.

Kurderne i Ninewa snakker den kurdiske dialekten badini, som tilsvarer den tyrkiske kurdiske dialekten kurmanji.

4.3 ASSYRERE

Assyrere er en kristen folkegruppe som har hatt tilhold i Mosul og på Ninewa-sletta i flere tusen år. Majoriteten tilhører den romersk-katolske khaldeiske kirken, mens andre tilhører den assyriske østlige kirken (nestorianere) eller den syrianske ortodokse kirken (jakobinere).

De største kristne bosetningene på Ninewa-sletta ligger i Bakhdida (Hamdaniya på arabisk / Qarakosh på kurdisk) og i Tel Keppe (assyrisk) / Tel Keif (arabisk). Bakhdida, Bartallah, Bashiqa og Karamlish ligger i Hamdaniya-distriktet øst for Mosul, mens Tel Keppe, Alqosh, Batnaya og Sharafiya ligger i Tel Keif-distriktet like nord for Mosul, langs hovedveien til Dohuk.

Assyrerne har sitt eget assyriske språk, men mange behersker også arabisk, avhengig av hvor de bor.

4.4 TURKMENERE

Turkmenere i Ninewa provins har holdt til i Tal Afar og i omkringliggende landsbyer. Majoriteten av turkmenerne i Tal Afar er sjiamuslimer.

Det bor også turkmenere i landsbyer i nærheten av Mosul, som Guba og Shireekhan (HRW 2014a). Et flertall av turkmenere i Irak for øvrig er sunnimuslimer.

Turkmenerne i Ninewa er ofte to- eller trespråklige og behersker kurdisk og eller arabisk i tillegg til en turkmensk dialekt, alt ettersom hvor de bor.

4.5 YEZIDER

Yezidene er en ikke-muslimsk kurdisk³ minoritet som, i Ninewa, hovedsakelig hører hjemme i Sinjar distrikt og i landsbyer på Ninewa-sletta, som i Ain Sifne, Bashiqa og Bahzan.⁴ I likhet med mange andre muslimer i Irak, betrakter ISIL yezidene som vantro og djeveldyrkere, fordi en sentral skikkelse i yezidenes tro, påfuglengelen Melek Taus, av utenforstående feilaktig anses som Satan. På bakgrunn av dette har ISIL erklært at muslimer rettmessig kan ta yezidi-kvinner som slaver, noe de også har gjort (Amnesty International 2014b).

Yezidene flest snakker kurdisk (badini). Unntaket er yezidene i Bashika og Bahzan, som har arabisk som hovedspråk.

4.6 SHABAKER

Shabaker er en annen minoritet som tradisjonelt har hatt sitt tilholdssted i Ninewa. Deres landsbyer ligger øst for Mosul. Majoriteten av shabakene tilhører en religiøs retning som har mye til felles med sjia-islam, mens et mindretall er sunnimuslimer. Shabakene har sitt eget språk, men mange behersker også enten arabisk eller kurdisk, alt ettersom hvor de bor.

4.7 ANDRE

Det finnes også noen mindre minoriteter i Ninewa, som kaka'i og bahai.

Kaka'iene er en religiøs gruppe som av de fleste betegnes som en sidegren av sjia-islam. I Iran er medlemmene av denne gruppen kalt Ahl-e-Haq. Etter 2003 synes de fleste av de irakiske kaka'iene enten å ha flyttet til KRI-provinsene eller forlatt landet.

Bahaiene utgjør en liten gruppe i Irak. Deres religion er ikke offisielt anerkjent i Irak. Det er lite tilgjengelig informasjon om denne gruppen i Ninewa.

En annen irakisk minoritet er sabeiske mandeere, men det er lite trolig at det finnes noe miljø av sabeiske mandeere i Ninewa, da denne gruppen tradisjonelt kommer fra Sør-Irak. I dag bor de enten i sør, i Bagdad eller de har søkt tilflukt i KRI.

En må regne med at disse minoritetene er utsatt for tilsvarende vold og press som andre minoriteter under ISILs styre.

³ Yezidene er delt i synet på hvorvidt de er etniske kurdere eller utgjør en egen etnisk gruppe.

⁴ En geografisk oversikt over yezidi-bosettinger i Ninewa finnes her:

<https://www.google.com/maps/d/viewer?dg=feature&msa=0&mid=zh9dRNDnWnfY.kCYlwYIQ9kMc>

5. UTSATTE GRUPPER

I løpet av de syv månedene ISIL har styrt Mosul, har regimet blitt strengere og strengere. Islamske lover ble innført nesten umiddelbart, men mens man i begynnelsen ikke var vitne til streng håndhevelse av alle lover, har dødsstraff og offentlige henrettelser etter hvert blitt vanligere. Utroskap, homofili, ikke-sømmelig klesdrakt og annen umoralsk adferd blir hardt straffet i henhold til streng sharialovtolkning (*hudud*).

5.1 POLITI OG SOLDATER (ISF)

Irakiske sikkerhetsstyrker er blant de mest utsatte i ISILs operasjonsområder i hele Irak. I Mosul ble rundt 2000 sjiamuslimske politimenn og innsatte drept av ISIL under maktovertakelsen (HRW 2014c).

Sunnimuslimske politimenn fikk i en tidlig fase tilbud om å underskrive en erklæring om at de angret på å ha jobbet for de irakiske myndighetene, for på den måten å redde sitt eget liv. Mange skrev under på en slik erklæring, men flere ble senere likevel henrettet.

Politi og ISF-soldater som la ned sine våpen da ISIL tok over makten i Mosul, blir også henrettet dersom det er mistanke om at de er infiltratører og fortsatt jobber for irakiske eller kurdiske myndigheter. I begynnelsen av januar i år skal fem tidligere soldater ha blitt henrettet for ulike typer lovbrudd (Griffis 2015a).

Den 17. januar 2015 meldte det irakiske nyhetsbyrået NINA (2015b) om at husene til 11 politioffiserer, som for tiden deltar på en treningsleir for en styrke som skal bistå hæren i å frigjøre Mosul, ble sprengt av ISIL i Hammam al-Aleel og Qayyara, sør for Mosul.

Ifølge Peshmerga-departementet i KRI ble 727 kurdiske peshmerga-soldater drept og 3564 såret i kamphandlinger mellom juni og medio desember (AFP 2014). Ikke alle disse tapene fant sted i Ninewa provins.

5.2 MINORITETER

I tillegg til politi og soldater var minoritetene blant de første som fikk unngjelde for ISILs brutale vold. Bortføringer, henrettelser, tvangskonvertering til islam, arrestasjoner, plyndring og ramponering av hus, seksuell- og annen vold er vel dokumentert i media og av internasjonale organisasjoner. FN skrev i en uttalelse den 28. juni (UN Iraq 2014) at ISIS hadde utført regelrette henrettelser og bortføringer av sjiamuslimer, shabaker, yezider, assyrere og turkmenere. Amnesty International har i rapporter fra juli (2014a & b) beskrevet hvordan ISIL målrettet har gått etter Iraks minoriteter, og Human Rights Watch har beskrevet ISILs ugjerninger overfor minoritetene i rapporter fra 28. juni og 19. juli, og senere i sin årsrapport for 2014 som ble utgitt i januar 2015 (HRW 2014a & b; HRW 2015).

Siden Mosul og Tal Afar var de første byene og distriktene som ISIL tok kontrollen over, var det minoritetene i disse områdene som først ble rammet av ISILs voldsbruk. Det gjaldt hovedsakelig assyrere, turkmenere og shabaker.

Ifølge en assyrisk iraker Landinfo traff på en Irak-konferanse i Beirut i november 2014, var imidlertid mange av assyrerne umiddelbart glade for maktskiftet i Mosul, fordi de hadde store problemer med situasjonen slik den var før juni 2014. Men etter

hvert som brutaliteten bredte om seg, ble assyrerne nødt til å flykte. De fikk valget mellom å konvertere til islam eller bli drept.

I Mosul ble etterhvert husene til de kristne assyrerne merket med N, forbokstaven i *nastrani*, det arabiske ordet for kristen. Disse husene ble deretter tatt over av ISIL.

Ifølge det kristne nyhetsbyrået AINA (2015) har om lag 200 000 assyrere flyktet fra sine hjem etter at ISIL den 7. august også overtok kontrollen på Ninewa-sletta. Det er ukjent hvor mange som har blitt drept.

Assyrerne fra Bakhdida/Hamdaniya ble i oktober tvunget på flukt da de kurdiske peshmerga-styrkene, som frem til da hadde beskyttet byen, måtte trekke seg tilbake. De kristne innbyggerne fikk valget mellom å flykte eller bli drept (Kristne flyktninger, samtale i Amman november 2014). De fikk tre timer på seg før ISIL rykket inn. Byen ble i løpet av de timene tømt for kristne. De fikk ikke ta med seg noen eiendeler annet enn det de hadde på seg da de dro. De søkte tilflukt i Erbil og fikk fritt leide dit.

Mange av dem fikk senere visum til Jordan og ble hentet i jordanske fly som en gest fra den jordanske kongen (Kristne flyktninger, samtale i Amman november 2014; ARDD legal aid, møte i Amman november 2014).

Sjiamuslimske turkmenerne, som i hovedsak var bosatt i Tal Afar eller i landsbyer utenfor Mosul, ble også nødt til å flykte etter at ISIL tok kontroll over byen. De gjenværende ble drept eller bortført. Flere av deres moskeer og helligdommer har blitt ødelagt av ISIL (Amnesty International 2014b). Ifølge det irakiske menneskerettighetsdepartementet, som siterer en rapport fra Forflytnings- og migrasjonsdepartementet, skal rundt 1000 turkmenere ha blitt drept (Anadolu Agency 2014).

Yezidene er den minoriteten som har vært hardest rammet av ISILs voldsmakt. I første fasen etter at ISIL tok makten i juni, flyktet mange yezider fra Mosul og Tal Afar til Sinjar. Da ISIL inntok Sinjar i begynnelsen av august i fjor, måtte yezidene også flykte derfra.⁵ Flere hundre skal ha blitt drept av ISIL under flukten, mens andre ble tatt til fange og tvunget til å konvertere til islam. Mange konverterte for å redde livet.

Ifølge beretninger fra dem som har klart å rømme fra ISILs fangenskap, ble jenter og unge kvinner skilt fra sine foreldre og enten solgt, gitt bort som gaver, eller tvangsgiftet til ISIL-krigere og deres støttespillere (HRW 2014b). Mange ble utsatt for brutal vold og mishandling, inkludert voldtekt og annen seksuell vold.

Yezidene har blitt systematisk utryddet i provinsen. Mens kvinner og barn er blitt tatt til slaver for ISILs krigere, er mennene blitt drept, bortført eller tvunget til å konvertere til islam. HRW (2014b) anslår at flere tusen er drept eller tatt til fange. Flere hundre skal ha blitt flyttet til ISILs hovedsete Raqqa i Syria (Sikkerhetskilde Landinfo mottar daglige sikkerhetsoppdateringer fra, 11. desember 2014). Det har blitt avdekket flere massegraver med yezider. Det er tegn på at flere skal ha blitt levende begravet, mens andre ble skutt i hodet først (Al Alam 2015b).

Rundt 2500 yezidiske kvinner skal ha blitt tatt til fange av ISIL (OHCHR 2014). Noen har klart å rømme fra ISILs fangenskap, mens rundt 200 yezider ble løslatt 18.

⁵ En beretning om yezidenes flukt kan leses i Barber 2014.

januar 2015. De fleste av dem var syke og utviklingshemmede eldre og barn. Fortsatt skal flere hundre være i ISILs varetekt.

Ifølge det irakiske menneskerettighetsdepartementet, som siterer en rapport fra Forflytnings- og migrasjonsdepartementet, skal rundt 5000 yezider ha blitt drept av ISIL (Anadolu Agency 2014).

Shabakene har på linje med de andre minoritetene også blitt drept, bortført eller jaget på flukt fra sine hjem (Amnesty International 2014b; HRW 2014b). ISIL startet målrettede angrep mot denne minoriteten allerede høsten 2013. Shabaker i Mosul ble da jaget på flukt som følge av drapstrusler og angrep både i Mosul og flere omkringliggende landsbyer. Flere titalls personer ble drept i angrepene høsten 2013, mens rundt 1200 flyktet fra Mosul (Rapihann 2013).

Innbyggere i shabak-landsbyer utenfor Mosul har fortalt Amnesty International (2014b, s. 10) om ISILs fremferd. Det ble hevdet at ISIL var på jakt etter våpen, militsmedlemmer og politisk aktive personer. Våpen ble konfiskert og menn ble bortført. Mange ble senere løslatt, mens andre fortsatt er borte. Flere hus ble robbet og deretter påtent.

HRW (2014b) rapporterer at 83 sjiamuslimske shabaker ble bortført fra sine landsbyer i perioden mellom 13. juni og 10. juli 2014. Syv av mennene ble senere funnet døde, mens de andre fortsatt var savnet. Flere tusen familier skal ha flyktet fra sine hjem (HRW 2014b).

5.3 ISILS MOTSTANDERE

Det har blitt rapportert om flere henrettelser i Mosul og andre områder under ISILs kontroll i Ninewa provins (UN News Service 2015). Felles for dem som blir henrettet, er at de har nektet å bistå ISIL. Blant de utsatte er ungdommer og menn som ikke vil kjempe for ISIL. Ubekreftede meldinger går ut på at 162 ungdommer ble arrestert og truet med henrettelse på grunn av dette i begynnelsen av januar i år (Sikkerhetskilde Landino mottar daglige oppdateringer fra, 5. januar 2015). Nyhetsbyrået Rudaw (2015b) rapporter om at ISIL har begynt å tvangsrekruttere ungdommer til sine militære styrker. Familier som motsetter seg dette, må angivelig betale en bot på én million dinarer, tilsvarende 850 amerikanske dollar. Årsaken til dette skal være at ISIL har mistet mange av sine egne krigere og trenger forsterkninger.

Ifølge en peshmerga-offiser skal 250 innbyggere i landsbyen Abu Maria, nord-øst for Tal Afar, ha blitt tatt til fange som følge av at de hadde nektet å slutte seg til ISILs militære styrker (Rudaw 2015d). Tre innbyggere i landsbyen skal ha blitt drept i opptøyene som oppsto, og landsbybeboerne skal ha blitt ført til et fengsel i Kaske.

5.4 PERSONER SOM UNNLATER Å UNDERKASTE SEG

Andre som bryter med islamske lover, risikerer også henrettelse. Den første offentlige henrettelsen ISIL utførte etter maktovertakelsen i juni, fant sted i Mosul i slutten av august. Da ble en mann steinet offentlig etter å ha blitt dømt for utroskap (Joumah 2014a). Tidligere hadde henrettelsene skjedd uten offentlig skue. Flere skal ha blitt henrettet som følge av utroskap siden (UN News Service 2015).

Av andre eksempler på straff for såkalt usømmelig adferd kan nevnes at ISIL den 12. januar 2015 skal ha henrettet fem ektemenn til kvinner som ikke var ikledd

heldekkende hijab i Al-Muthanna-området i Mosul (Al Alam 2015c). ISILs religiøse politi, Hisbah, bemanner angivelig veisperringer i Mosul for bl.a. å kontrollere klesdrakt.

Et brudepar skal ha blitt drept for å ha dekorert bilen sin i forbindelse med bryllupet (NINA 2015).

To menn dømt for homofili ble drept som følge av å ha blitt dyttet ut fra en høy bygning (UN News Service 2015).

Tretten unge gutter skal ha blitt anholdt og deretter henrettet på åpen gate i Mosul etter å ha sett på en landskamp i fotball på TV (Malm 2015). ISIL skal ha offentliggjort straffen og årsaken til den over høyttaler i byen. Informasjonen har fremkommet gjennom aktivistgruppen som kaller seg Raqqa is Being Slaughtered Silently.

ISIL sparer heller ikke sunnimuslimske religiøse lærde. De blant dem som ikke støtter ISILs islamske styresett, risikerer også henrettelse. Dette skjedde senest i februar 2015, etter at enkelte imamer hadde kritisert ISIL for å ha brent til døde en jordansk pilot som var tatt til fange (Rudaw 2015e).

5.5 PROFESJONSGRUPPER

Medlemmer av profesjonsgrupper som motarbeider ISILs styre eller unnlater å underkaste seg, blir slått hardt ned på. Straffen er arrestasjon eller henrettelse (Griffis 2015b). Nedenfor følger noen eksempler.

Journalister og andre innen media har lenge vært utsatt for drap og kidnapping i Mosul, også før ISILs maktovertakelse. Deres situasjon ble imidlertid ytterligere forverret etter 10. juni 2014. ISIL gjør det de kan for å hindre kritisk nyhetsdekning i områdene de kontrollerer. Av Mosuls anslagsvis 250 journalister skal om lag halvparten ha flyktet fra byen, mens andre har blitt arrestert og bortført (Jumah 2014b). ISIL har forsøkt å overtale flere journalister til å jobbe for dem, og noen har tatt imot tilbudet og jobber nå for ISILs medieredaksjoner.

Andre kritiske røster risikerer også å bli drept, slik som en professor som kritiserte ISIL for deres behandling av de kristne. Han ble bortført og drept i juli 2014 (Al-Shorfa 2014).

Jurister har også blitt rammet av ISILs voldsbruk. Tre kvinnelige advokater ble drept i januar 2015, angivelig fordi de ikke sluttet i sitt arbeid (UN News Service 2015). ISIL forbyr kvinner å jobbe som advokater. Den 15. januar 2015 ble husene til seks dommere i byen totalødelagt som følge av eksplosjoner utført av ISIL (ISW blogg, 15. januar 2015).

Leger som nekter å behandle sårede ISIL-medlemmer, blir truet med døden (Al Monitor 2015; Mahmoud 2014). Flere leger i Mosul skal også ha blitt henrettet og arrestert etter å ha nektet å behandle sårede ISIL-krigere (UN News Service 2015; Al Monitor 2015; Rudaw 2014b). ISIL krever blant annet at leger fra Mosul skal bli med ISIL ut i felt for å behandle deres sårede krigere på stedet. Ti leger, alle spesialister fra Jimhuri sykehus i Mosul, var i desember arrestert, og ytterligere fire var henrettet (Mahmoud 2014).

Direktøren ved Salam sykehus i Mosul ble anholdt i 20 dager fordi han og hans kolleger nektet å reise til Tal Afar for å behandle ISIL-krigere der. Som del av straffen fikk han 120 piskeslag.

6. OFFENTLIGE TJENESTER OG DAGLIGLIVET UNDER ISILS STYRE

Den Islamske staten i Irak og Syria har siden maktovertakelsen i Mosul og store deler av Ninewa provins økt inntektsgrunnlaget sitt betydelig, og er nå den mest ressurssterke militante organisasjon i verden. Inntektene hentes fra oljefelt, lokale banker, gisseltagning, donasjoner og pålagte avgifter.

På tross av store ressurser, har ISIL trolig ikke nok inntekter til å dekke alle offentlige utgifter som en stat vanligvis har (Al-Shishani 2014).

På hvilken måte dagliglivet endret seg i Mosul etter ISILs maktovertakelse, er beskrevet i Landinfos rapport fra september i fjor (Landinfo 2014b). Situasjonen har på mange måter blitt ytterligere forverret siden den gang.

I oktober rapporterte RFE/RLs korrespondent (Paraszczuk 2014) at offentlige tjenester var så godt som fraværende i Mosul. Sjøppel fløt angivelig i gatene, og renholdsarbeiderne jobbet på lavgir.

Irakiske sentralmyndigheter har fortsatt å betale lønninger til offentlige ansatte, selv om de jobbet innenfor de ISIL-kontrollerte områdene. Det har imidlertid blitt rapportert at ISIL har holdt tilbake lønninger til personer som ikke samarbeider med de nye makthaverne (Mahmoud 2014).

Helsesektoren har fortsatt store utfordringer. Det skal være stor mangel på medisiner og utstyr på sykehusene som følge av at forsyninger ikke kommer frem (Al-Monitor 2015). Det skal også være mangel på leger og annet helsepersonell da mange har flyktet. Leger har vært under press fra to hold, både fra ISIL og ISILs motstandere, enten de har nektet å behandle ISILs krigere eller motsatt.

En lege ved Mosul General Hospital har uttalt til Al-Monitor at sykehuset ikke lenger kan utføre operasjoner på grunn av mangel på legemidler og leger. Selv fødsler skjer nå i stor grad hjemme med jordmor til stede. Kun kompliserte fødsler skjer på sykehuset (Al-Monitor 2015).

Utdanningssektoren har gjennomgått store endringer siden ISIL tok over makten. Nytt pensum av religiøs karakter er innført, og klassene har blitt kjønnsdelt.

Det har vært rapportert om spredning av sykdom i Mosul som følge av dårlig vannkvalitet. Folk skal ha blitt forgiftet på grunn av manglende rensing av drikkevannet. Prisen på flaskevann har steget betraktelig (BBC 2014b).

Før Internett ble blokkert, kom det i økende grad meldinger om økt misnøye fra folk i Mosul med ISILs tjenester (Morris 2015; BBC 2014b).

Mangel på vann og strøm i tillegg til skyhøye priser på mat, drivstoff og gassbeholdere gjør situasjonen svært vanskelig for mange (Kurder fra Sinjar, samtale i Beirut november 2014; Dali-Balta & Khozai 2014).

Arbeidsledigheten skal ha steget som følge av at mange har mistet jobbene sine, og dette fører til redusert kjøpekraft. En Mosul-beboer som snakket med Al Jazeera i januar, sier det er nok mat i byen, men at folk mangler penger å handle for (Khodr 2015).

Det er vanskelig å vite om forholdene er de samme i alle områdene som ISIL kontrollerer, men det er ingen grunn til å tro at forholdene er noe bedre utenfor Mosul.

7. HUMANITÆR HJELP

Ifølge en kilde i OCHA som Landinfo møtte på en Irak-konferanse i Beirut i november i fjor, så forsøker ISIL å forhindre nødhjelp fra å nå ut i deres områder. Alle som bistår hjelpeorganisasjonene, blir angivelig sett på som forrædere (Mustafa Shibib i OCHA, møte i Beirut november 2014).

Andre irakiske deltakere på konferansen var av den oppfatning at irakiske myndigheter ikke tar ansvar for å gi humanitær hjelp til de internt fordrevne i ISIL-kontrollerte områder (Representanter for Iraqi Center for Strategic Studies, møte i Beirut november 2014). Behovet er imidlertid stort, og myndighetenes unnfalighet blir ansett som en kollektiv straff mot lokalbefolkningen i områdene ISIL har tatt kontrollen over. Behovet for humanitær hjelp er enormt, ifølge en representant fra OCHA og en kurdisk bistandsorganisasjon (Foredrag ved Irak-konferanse i Beirut, november 2014). Det blir gitt bistand til internt fordrevne i KRI, men på betingelse av at hjelpen ikke skal gå til internt fordrevne i ISIL-kontrollerte områder.

IRIN og Overseas Development Institute's Humanitarian Policy Group (HPG) (2014) har gjennomført en studie i ISIL-kontrollerte områder og funnet ut at ISIL har tillatt enkelte internasjonale hjelpeorganisasjoner i å operere der. Arbeidet til disse hjelpeorganisasjonene er riktignok vanskelig, men det lar seg gjøre dersom de jobber i det skjulte og ved hjelp av lokale, arabiske klannettverk. Organisasjonen Irakiske Røde Halvmåne (Iraqi Red Crescent Society, IRCS) er en av organisasjonene som har bistått internt fordrevne flyktninger i Mosul (Dali-Balta & Khozai 2014). Så lenge de kun bruker lokale medarbeidere, og ikke bruker logoen sin på varene de distribuerer, eller på bilene og uniformene sine, får de jobbe i fred. Frem til medio november i fjor skal IRCS ha delt ut matrasjoner til 10 000 personer, varmeovner til 450 familier, 4 500 tepper og 891 oljelamper i Mosul.

ISIL har også delt ut matvarer til befolkningen under enkelte anledninger, som ved slutten av fastemånedene Ramadan (IRIN & HPG 2014). Dette var imidlertid mat som var stjålet fra personer som hadde flyktet fra ISIL.

8. INTERNT FORDREVNE

Ninewa er den provinsen i Irak som flest personer har flyktet fra i 2014, og nær halvparten av Iraks internt fordrevne flyktninger kommer fra Ninewa (IOM 2014a, s. 2). Ifølge IOM (2014a, s. 1) flyktet rundt 200 000 mennesker fra sine hjem i Ninewa i løpet av juni og juli 2014, de fleste fra Mosul og Tal Afar. Etter at ISIL ekspanderte sitt kontrollområde i Ninewa provins i august, la ytterligere 600 000 mennesker på flukt (IOM 2014b). Majoriteten av den siste flyktningebølgen kom fra Sinjar. Det var i første rekke minoriteter og myndighetspersoner som flyktet. Mange flyktet til omkringliggende landsbyer, og noen dro til KRI. En del har flyktet i flere omganger innen Ninewa provins.

Sjiamuslimske turkmenere og shabaker flyktet i stor grad til Najaf og Kerbala i Sør-Irak, mens yezider og assyrere hovedsakelig søkte tilflukt i KRI. Verdens matvareprogram, som bistår 50 000 internt fordrevne i Sør-Irak, rapporterer om prekære humanitære levekår for denne gruppen (WFP 2015). Mange brukte alle sine sparepenger på reisen sørover og bor nå i uferdige bygninger eller i moskeer. De mottar månedlige matrasjoner.

Over halvparten av de internt fordrevne fra Ninewa har søkt tilflukt i Dohuk (IOM 2014b). Ellers er flyktningene fordrevet til alle av Iraks provinser, med unntak av Diyala og Salah al-Din (IOM 2014b).

Det finnes to offisielle FN-leire for intern fordrevne i Ninewa, henholdsvis Khazir, og Garmawa (REACH 2014a og 2014b). Begge leirene ble etablert i kjølvannet av ISILs maktovertakelse og fungerer som midlertidig oppholdssted for personer på flukt til KRI. Khazir ligger nær grensen til Erbil provins, men Garmawa er nær grensen til Dohuk. Begge områdene er under kurdisk kontroll.

Ut på høsten opprettet irakiske myndigheter en leir for sikkerhetsstyrkene som hadde flyktet fra ISIL (Morris 2015). Den såkalte Ninewa Liberation Camp, som huser flere hundre irakiske politimenn og soldater, ligger tett opp til det kurdiske selvstyreområdet.

I september 2014 bodde 29 prosent av de internt fordrevne i Ninewa hos slektninger. Skolebygg og religiøse bygg var dernest de vanligst brukte tilfluktsstedene (IOM 2014a, s. 3). De fleste skoler og religiøse bygningene som ble brukt, befinner seg i al-Shekhan og Akre. Over 2000 familier bodde i forlatte eller uferdige bygninger.

De internt fordrevne lider som følge av flere forhold. En ting er utryggheten og tapet av hjem og andre eiendeler, men det er også problemer med skoletilgang for barn og unge. Studenter fra Ninewa får ikke studere ved universitetene i KRI.

Mat og medisiner ble i september 2014 rapportert å være de største mangelvarene (IOM 2014a), mens de som bodde på skoler var urolige for hvor de skulle gjøre av seg da skoleåret skulle starte i september. Skoleåret ble utsatt som følge av krisen.

9. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Abdulla, H. (2015, 5. januar). Yezidi survivors say they cannot forgive Arab complicity in ISIS atrocities. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/kurdistan/05012015> [lastet ned 11. februar 2015]
- AFP (2014, 10. desember). Peshmerga death toll reaches 727 in Iraq, Syria. *Daily Sabah Politics*. Tilgjengelig fra <http://www.dailysabah.com/politics/2014/12/10/peshmerga-death-toll-reaches-727-in-iraq-syria> [lastet ned 3. februar 2015]
- AIN (2015, 15. januar). ISIL impose curfew southern Mosul city. *All Iraq News Agency*. Tilgjengelig fra <http://www.alliraqnews.com/en/index.php/security-news/63178-isil-impose-curfew-southern-mosul-city-.html> [lastet ned 11. februar 2015]
- AINA News (2015, 2. januar). ISIS Threatens to Blow Up the Historical Walls of Nineveh. *AINA News*. Tilgjengelig fra (<http://aina.org/news/20150101190138.htm>) [lastet ned 11. februar 2015]
- Al Alam, (2015a, 6. januar). Eight dead in attacks across Baghdad. *Alalam*. Tilgjengelig fra <http://en.alalam.ir/news/1663820> [lastet ned 11. februar 2015]
- Al Alam (2015b, 9. januar). 320 Yazidis Corpses Found in Mass Grave near Mosul. *Al Alam*. <http://en.alalam.ir/news/1664918> [lastet ned 11. februar 2015]
- Al Alam. (2015c, 14. januar). ISIS Executes 5 Men because of Wife's Hijab. *Al Alam*. Tilgjengelig fra <http://en.alalam.ir/news/1666280> [lastet ned 14. januar 2015]
- Al Alam (2015d, 24. januar). What Peshmerga Latest Operation in Tal Afar Means? *Al Alam*. Tilgjengelig fra <http://en.alalam.ir/news/1669342> [lastet ned 11. februar 2015]
- Amnesty International (2014a, 1. juli). *Iraq: Yezidis captured by ISIS amid mounting sectarian attacks*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/news/iraq-yezidis-captured-isis-amid-mounting-sectarian-attacks-2014-07-01> [lastet ned 11. februar 2015]
- Amnesty International (2014b, juli). *Civilians in the line of fire*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE14/007/2014/en/8f5c6eb0-27e4-45d2-ac08-63fc5840d9a5/mde140072014en.pdf> [lastet ned 11. februar 2015]
- Anadolu Agency (2014, 21. desember). Iraq: Turkmen, Ezidis killed by ISIL exceed 6,000. *Anadolu Agency*. Tilgjengelig fra <http://www.aa.com.tr/en/news/438973--iraq-turkmen-ezidis-killed-by-isis-exceed-6-000> [lastet ned 11. februar 2015]
- Barber, M. (2014, 8. august). Sinjar Was Only the Beginning. *Syria Comment* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://www.joshualandis.com/blog/sinjar-beginning-matthew-barber/> [lastet ned 11. februar 2015]
- BBC (2014a, 3. desember). Islamic State: John Kerry says group 'significantly' damaged. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-30943252> [lastet ned 11. februar 2015]
- BBC (2014b, 19. desember). Mosul diaries: Poisoned by water. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29600573> [lastet ned 11. februar 2015]
- BBC (2015, 27. januar). Battle for Iraq and Syria in maps. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034> [lastet ned 11. februar 2015]
- Chulov, M. (2014, 10. juni). Isis insurgents seize control of Iraqi city of Mosul. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/10/iraq-sunni-insurgents-islamic-militants-seize-control-mosul> [lastet ned 11. februar 2015]

- Coles, I. (2015, 24. januar). Kurdish forces fire into Islamic State-controlled Mosul. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/2015/01/24/us-iraq-mosul-idUSKBN0KX0BI20150124> [lastet ned 11. februar 2015]
- Dali-Balta, S. & Khozai, M. (2014, 25. november). *Mosul: Iraqi Red Crescent remains the only active organisation on the frontline*. Genève: International Federation of Red Cross & Red Crescent Societies. Tilgjengelig fra <http://www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/middle-east-and-north-africa/iraq/mosul-iraqi-red-crescent-remains-the-only-active-organisation-on-the-frontline-67616/#sthash.zigGaQdO.dpuf> [lastet ned 11. februar 2015]
- Griffis, M. (2015a, 1. januar). Iraq 2014: 48,590 Killed and 26,516 Wounded. *Antiwar.com*. Tilgjengelig fra <http://original.antiwar.com/updates/2015/01/01/iraq-2014-48590-killed-and-26516-wounded/> [lastet ned 11. februar 2015]
- Griffis, M. (2015b, 6. januar). Over Two Dozen Executed in Mosul, 132 Killed Across Iraq. *Antiwar.com*. Tilgjengelig fra <http://original.antiwar.com/updates/2015/01/06/over-two-dozen-executed-in-mosul-132-killed-across-iraq/> [lastet ned 11. februar 2015]
- Griffis, M. (2015c, 11. januar). Intense Fighting Continues Near Mosul; 219 Killed in Iraq. *Antiwar.com*. Tilgjengelig fra <http://original.antiwar.com/updates/2015/01/11/intense-fighting-continues-near-mosul-219-killed-in-iraq/> [lastet ned 11. februar 2015]
- Harel, A. (2015, 4. januar). Number of suicide bombings around world nearly doubled in 2014 as ISIS rose. *Haaretz*. Tilgjengelig fra INSS <http://www.inss.org.il/uploadImages/systemFiles/Number%20of%20suicide%20bombings%20around%20world%20nearly%20doubled.pdf> [lastet ned 11. februar 2015]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2014a, 28. juni). *Iraq: ISIS Kidnaps Shia Turkmen, Destroys Shrines*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/news/2014/06/27/iraq-isis-kidnaps-shia-turkmen-destroys-shrines> [lastet ned 11. februar 2015]
- HRW (2014b, 19. juli). *Iraq: ISIS Abducting, Killing, Expelling Minorities*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/news/2014/07/19/iraq-isis-abducting-killing-expelling-minorities> [lastet ned 11. februar 2015]
- HRW (2014c, 30. oktober). *Iraq: ISIS executed hundreds of prison inmates*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://m.hrw.org/news/2014/10/30/iraq-isis-executed-hundreds-prison-inmates> [lastet ned 13. februar 2015]
- HRW (2015, januar). *World Report – Iraq*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/iraq> [lastet ned 11. februar 2015]
- IBC, dvs. Iraq Body Count (2015, 1. januar). *Iraq 2014: Civilian deaths almost doubling year on year*. Oxford: IBC. Tilgjengelig fra <https://www.iraqbodycount.org/analysis/numbers/2014/> [lastet ned 11. februar 2015]
- Live Leak (2014, 25. oktober). Peshmerga take control of strategic town northeast of Mosul zumar. *Live Leak*. Tilgjengelig fra http://www.liveleak.com/view?i=d67_1414260920#vOmziSTk1vA2ypP3.99 [lastet ned 11. februar 2015]
- IOM (2014a, september). *Displacement snapshot: Ninewa*. Bagdad: IOM Iraq. Tilgjengelig fra <http://www.iomiraq.net/reports/ninewa-governorate-profile-september-2014> [lastet ned 11. februar 2015]
- IOM (2014b, september). *Response to the IDP Crisis in Iraq. Displacement Tracking Matrix / DTM, Report II of Round VI, September, 2014*. Bagdad: IOM Iraq. Tilgjengelig fra http://iomiraq.net/sites/default/files/dtm/report/DTM_Iraq_Crisis_Overview_-_18_September_2014.pdf [lastet ned 11. februar 2015]
- IRIN & HPG, dvs. Overseas Development Institute's Humanitarian Policy Group (2014, desember). *Aid and the Islamic State. IRIN/HPG Crisis Brief*. London: IRIN & HPG. Tilgjengelig fra <http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9390.pdf> [lastet ned 11. februar 2015]

- ISW blogg, dvs. Institute for the Study of War (2014-2015). *Institute for the Study of War Iraq Updates [blog]*. Washington DC: ISW. Tilgjengelig fra http://iswiraq.blogspot.no/?utm_source=ISIS+Sanctuary+Map:+January+15,+2015&utm_campaign=ISW+New+Iraq+update&utm_medium=email [lastet ned 17. februar 2015]
- Joumah, K. (2014a, 28. august). Mosul's First Death By Stoning: Extremists Distract With Displays of Savage Justice. *Niqash*. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/articles/?id=3524> [lastet ned 11. februar 2015]
- Joumah, K. (2014b, 4. desember). Stifling Dissent: Extremists In Mosul Raid Homes, Arrest Journalists. *Niqash*. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/articles/?id=3588> [lastet ned 11. februar 2015]
- Khodr, Z. (2015, 30. januar). Mosul mood turning against ISIL [video]. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2015/01/mosul-mood-turning-isil-150130091853585.html> [lastet ned 11. februar 2015]
- Landinfo (2014a, 2. september). *Irak: Sikkerhet og kontroll i Mosul etter IS' maktovertakelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/2965/1/2965_1.pdf [lastet ned 11. februar 2015]
- Landinfo (2014b, 5. september). *Forholdene for sivilbefolkningen i Mosul etter IS' maktovertakelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/2968/1/2968_1.pdf [lastet ned 11. februar 2015]
- Lefler, J. (2014, 29. juli). *Life under ISIS in Mosul*. Washington D.C.: Institute for the Study of War (ISW). Tilgjengelig fra <http://iswiraq.blogspot.no/2014/07/life-under-isis-in-mosul.html#!/2014/07/life-under-isis-in-mosul.html> [lastet ned 11. februar 2015]
- Mahmoud, A. (2014, 26. desember). Mosul doctors punished, forced to join ISIS field hospitals. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/26122014> [lastet ned 11. februar 2015]
- Malm, S. (2015, 19. januar). ISIS execute 13 football fans by firing squad for watching Iraq play Jordan on TV in Islamist-controlled Mosul. *Mailonline*. Tilgjengelig fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2917071/ISIS-execute-13-football-fans-firing-squad-watching-Iraq-play-Jordan-TV-Islamist-controlled-Mosul.html#ixzz3RRNA8SIo> [lastet ned 11. februar 2015]
- Milner, A. (2014, 18. August). Mosul Dam: Why the battle for water matters in Iraq. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28772478> [lastet ned 11. februar 2015]
- Al-Monitor (2015, 15. januar). Iraqi hospitals under IS suffer lack of medicine, staff. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/01/iraq-anbar-mosul-hospitals-islamic-state.html?utm_source=Al-Monitor+Newsletter+%5BEnglish%5D&utm_campaign=78836e8bd3-January+16+2015&utm_medium=email&utm_term=0_28264b27a0-78836e8bd3-93110229#ixzz3PGAXdZuA [lastet ned 11. februar 2015]
- Morris, L. (2015, 15. januar). Iraqi police at Nineveh Liberation Camp aim to help free Mosul but lack food and guns. *Washington Post*. Tilgjengelig fra http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/these-iraqis-are-preparing-to-liberate-mosul--as-soon-as-they-have-guns-and-food/2015/01/14/297efc30-95be-11e4-8385-866293322c2f_story.html [lastet ned 11. februar 2015]
- Motlagh, J. (2014, 19. juli). In northern Iraq, gains by Islamic State threaten centuries-old Christian town. *Washington Post*. Tilgjengelig fra http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/in-northern-iraq-gains-by-islamic-state-threaten-centuries-old-christian-town/2014/07/19/7088f3b6-0f53-11e4-8c9a-923ecc0c7d23_story.html [lastet ned 11. februar 2015]

- NINA (2015a, 5. januar). Daash kills groom and bride in Mosul. *NINA*. Tilgjengelig fra http://ninanews.com/english/News_Details.asp?ar95_VQ=HJDIHD [lastet ned 11. februar 2015, ikke lenger tilgjengelig på internett 17. februar 2015]
- NINA (2015b, 17. januar). The IS elements blew up /11/ homes belonging to officers and volunteers in Nineveh police training centers. *NINA*. Tilgjengelig fra http://ninanews.com/english/News_Details.asp?ar95_VQ=HJGFJD [lastet ned 11. februar 2015, ikke lenger tilgjengelig på internett 17. februar 2015]
- OHCHR, dvs. Office of the High Commissioner for Human Rights (2014, august). *Iraqi civilians suffering "horrific" widespread and systematic persecution – Pillay*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14961&LangID=E> [lastet ned 17. februar 2015]
- Paraszczuk, J. (2014, 14. oktober). In Mosul, Reports Of An Execution, Repression, Garbage-Filled Streets. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/islamic-state-mosul-garbage/26637427.html> [lastet ned 11. februar 2015]
- Prothero, M. (2015, 11. januar). Kurds turn back deadly Islamic State assault near Irbil. *McClatchy*. Tilgjengelig via Sun Herald. Tilgjengelig fra: http://www.sunherald.com/2015/01/11/6012314_kurds-turn-back-deadly-islamic.html?rh=1#storylink=cpy [lastet ned 11. februar 2015]
- Raphiann, D. (2013, 29. oktober). Fading into Obscurity. Iraq's little-known Shabak community shrinks further in the face of violence. *Majalla*. Tilgjengelig fra Asharq al-Awsat <http://www.aawsat.net/2013/10/article55320912> [lastet ned 11. februar 2015]
- REACH (2014a, 18. august). *Displacement of Shabak & Turkmen Shi'a Minorities from Tal Afar & Ninewa Plains*. Suleimaniyah: REACH. Tilgjengelig via ReliefWeb http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/REACH_IRQ_InternalDisplacement_Briefing_August2014_ShiaMinorities.pdf [lastet ned 11. februar 2015]
- REACH (2014b, 22. september). *IRAQ - IDP Crisis Reported movement of IDPs from Ninewa to KRI*. Suleimaniyah: REACH. Tilgjengelig fra <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Reported%20movement%20of%20IDPs%20from%20Ninewa%20to%20KRI.pdf> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2014a, 11. november). ISIS said to seize empty homes in Mosul. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/111120141> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2014b, 17. november). ISIS kills six doctors in Mosul for refusing to treat wounded fighters. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/17112014> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2014c, 10. desember). Assyrian force training for anticipated Mosul assault on ISIS. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/kurdistan/101220141> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2015a, 10. januar). 24 members of Kurdish security killed in major confrontation with ISIS. *Rudaw*. <http://rudaw.net/english/kurdistan/100120152> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2015b, 12. januar). In Mosul: ISIS press youth, students into military service. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/120120151> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2015c, 14. januar). Airstrikes kill 100 ISIS militants near Makhmour. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/kurdistan/14012015> [lastet ned 11. februar 2015]
- Rudaw (2015d, 18. januar). ISIS takes 250 captive from Nineveh village in Iraq. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/180120151> [lastet ned 11. februar 2015]

- Rudaw (2015e, 4. februar). ISIS executes clerics, civilians for condemning pilot's burning. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/04022015> [lastet ned 11. februar 2015]
- Shamdeen, M. (2014, 26. august). Veils, Gloves and Violence: New Extremist Rules See Women Disappear From Mosul's Streets. *Niqash*. Tilgjengelig via Informed Comment <http://www.juancole.com/2014/08/violence-extremist-disappear.html> [lastet ned 11. februar 2015]
- Al-Shorfa (2014). ISIL kills Mosul University law professor over protest. *Al-Shorfa*. Tilgjengelig fra http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/newsbriefs/2014/07/24/newsbrief-03 [lastet ned 11. februar 2015]
- Al-Shishani, M. (2014, 19. desember). The Political Economy of the Islamic State. *Terrorism Monitor*, 12(24). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/regions/middleeast/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=43221&tx_ttnews%5BbackPid%5D=675&cHash=9c6b8c2f230d40ca6af208f9ba007d0f [lastet ned 11. februar 2015]
- Vatanka, A. & Shamsulddin, S. (2015, 7. januar). Forget ISIS: Shia Militias Are the Real Threat to Kurdistan. *The National Interest*. Tilgjengelig fra <http://nationalinterest.org/feature/forget-isis-shia-militias-are-the-real-threat-kurdistan-11982> [lastet ned 11. februar 2015]
- UNAMI (2015, 1. januar). *UN casualty figures for December; 2014 deadliest since 2008 in Iraq*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=3141:un-casualty-figures-for-december-2014-deadliest-since-2008-in-iraq&Itemid=633&lang=en [lastet ned 11. februar 2015]
- UN Iraq (2014, 28. juni). *UN Envoy Concerned at Sectarian Fighting, Calls for Protection of Civilians*. Bagdad: UN Iraq Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=2148:un-envoy-concerned-at-sectarian-fighting-calls-for-protection-of-civilians&Itemid=605&lang=en [lastet ned 17. februar 2015]
- UN News Service (2015, 20. januar). ISIL unlawful 'shari'a courts' meting out 'monstrous' punishments, UN warns. *UN News Service*. Tilgjengelig fra ReliefWeb <http://reliefweb.int/report/iraq/isil-unlawful-shari-courts-meting-out-monstrous-punishments-un-warns> [lastet ned 11. februar 2015]
- WFP, dvs, World Food Programme (2015, 27. januar). *Displaced Iraqis In Three Southern Governorates Are In Critical Humanitarian Situation – WFP*. Roma: WFP. Tilgjengelig fra <http://www.wfp.org/news/news-release/displaced-iraqis-three-southern-governates-are-critical-humanitarian-situation> [lastet ned 11. februar 2015]

Muntlige kilder

- ARDD legal aid. Møte i Amman november 2014.
- Assyrisk iraker som Landinfo traff på en Irak-konferanse arrangert av Iraqi Center for Strategic Studies i Beirut november 2014. Samtale november 2014.
- Kristne flyktninger Landinfo traff i Amman november 2014. Samtale november 2014.
- Kurder fra Sinjar som deltok på Irak-konferanse arrangert av Iraqi Center for Strategic Studies i Beirut november 2014. Samtale november 2014.
- Kurdisk bistandsorganisasjon. Foredrag ved en Irak-konferanse arrangert av Iraqi Center for Strategic Studies i Beirut november 2014.
- Iraqi Center for Strategic Studies, arrangør av Irak-konferanse i Beirut november 2014. Møte med representanter for gruppen i Beirut november 2014.

- Mustafa Shibib, irakisk analytiker i OCHA.
 - Foredrag ved Irak-konferanse arrangert av Iraqi Center for Strategic Studies i Beirut november 2014.
 - Møte i Beirut november 2014.
- Sikkerhetskilde som ikke ønsker å bli sitert. Landinfo mottar daglige oppdateringer på sikkerhetssituasjonen i Irak fra denne kilden.